

КРАТКОЕ СООБЩЕНИЕ

УДК: 616-006.6. 76.29.49; 76.01.11.

Ч.Р. Сангинов¹, З.Х. Хусейнзода²

ТАҲЛИЛИ ХИЗМАТРАСОНИИ ТИББӢ БА БЕМОРОНИ ГИРИФТОРИ САРАТОН ДА ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ҲАДАМОТИ САРАТОНШИНОСИИ ТОҶИКИСТОН. МАСАЛАҶОИ ҲАЛТАЛАБИ СОҶА ВА ДУРНАМО

¹МТД «ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино»

²МД “Маркази ҷумҳуриявӣ илмӣ саратоншиносӣ” ВТ ҲИА Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Сангинов Ҷумабой Раҳматович – д.и.т., профессори кафедраи онкология ва таъхиси шӯӣ МТД «ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино» (sanginov1952@gmail.com.)

Хулоса. Дар мақола вазъи кунунии ҳадамоти саратоншиносии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳлил карда шудааст. Натиҷаҳои татбиқи барномаҳои миллии мубориза бар зидди саратон омӯхта шуда, мушкилиҳои ҳалталаб ошкор гардида, ба фаъолияти начандон кифоя дар қори системаи ёрирасонии аввалияи тиббӣ, норасоии таҷҳизотҳои муосир дар муассисаҳои минтақавӣ диққат ҷалб карда шудааст. Роҳҳои тақмилиқори ҳадамоти саратоншиносии ва дурнамои рушди он бо таваҷҷӯ ба самти пешгирӣ кунанда ва тақмили таъхиси барвақтӣ оварда шудааст.

Калимаҳои калиди: Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳадамоти саратоншиносии, барномаи милли, омосҳои бадсифат, саратон, саратоншиносии, қўмаки саратоншиносии ба аҳоли, пешгирӣ.

Дж.Р. Сангинов¹, З.Х. Хусейнзода²

АНАЛИЗ МЕДИЦИНСКИХ УСЛУГ ОНКОЛОГИЧЕСКИМ БОЛЬНЫМ В ОНКОЛОГИЧЕСКОЙ СЛУЖБЕ РЕСПУБЛИКИ ТАДЖИКИСТАН. ПОЛЕВЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

¹ТГМУ имени Абуали ибн Сино

²ГУ «Республиканский научный центр онкологии» Министерства здравоохранения Республики Таджикистан.

Сангинов Джумабой Рахматович - доктор медицинских наук, профессор кафедры онкологии и радиологии АЦГМУ (sanginov1952@gmail.com)

Заключение. В статье анализируется современное состояние онкологической службы Республики Таджикистан. Изучены результаты реализации национальных противораковых программ, выявлены актуальные проблемы, обращено внимание на неадекватную работу системы первичной медико-санитарной помощи и нехватку современного оборудования в региональных учреждениях. Даны пути улучшения онкологической службы и перспективы ее развития с упором на профилактику и улучшение ранней диагностики.

Ключевые слова: Республика Таджикистан, онкологическая служба, национальная программа, доброкачественные опухоли, рак, онкология, онкологическая помощь населению, профилактика.

Дар даҳсолаҳои охир, дар қатори мушкилоти глобалии тамоми ҷаҳон, мушкилоти марбут ба тамоюли болоравии беморӣ ва ғавт аз бемории саратон ҳанӯз ҳалли ҳудро наёфтаанд. Ҷомеаи муосир аз мушкилоти пайдошавандаи глобалӣ нигарон аст, ки бартараф нашудани он таҳдидҳо ба суботи на танҳо давлатҳои алоҳида, балки минтақаҳо низ дорад. Таърихан, то ибтидои асри 21, вазъияте набуд, ки дар сатҳи олии байналмилалӣ (Ассамблеяи Генералии СММ, 2011) бемории саратон ҳамчун таҳдид ба суботи давлатҳо эътироф кар-

да шавад. Ҳамин тариқ, омосҳои бадсифат яке аз мушкилоти мушкилтарини тиббӣ ва иҷтимоии соҳаи тандурустӣ мебошанд, ки аз ҷиҳати шумора ва афзоиши беморӣ ва ғавт дар даҳсолаи охир аз бемориҳои дилу раг пеш гузаштаанд. Гузашта аз ин, мушкилоти азимтарини мубориза бо саратон ин бархурди ошкоро дар кишварҳои дорои даромади кам ва миёна (LMIC) бо манбаҳои маҳдуд мебошад. Ҳатто дар кишварҳои дорои даромади баланд, ҳалли ин мушкилот аз огоҳии аҳамият ва актуалии ин мушкилот аз ҷониби мақомоти

давлатӣ вобаста аст. Намунаи мусбат ин сафарбар кардани сохторҳои давлатии кишварҳои ҳамсоя (Русия, Қазоқистон, Ўзбекистон) барои таҳия ва татбиқи барномаи воқеии миллии мубориза бар зидди саратон то соли 2030 мебошад.

Дар баробари ин, ҳавасмандии муносибати бомасъулият дар ҳалли мушкилоти марбут ба мубориза зидди саратон ҳолатҳои зерин мебошанд:

– мувофиқи ҳисоботи Агентии Байналмилалӣ Тадқиқот оид ба Саратон (IARC), саратон боиси марги 13 миллион аҳолии кураи замин дар соли 2030 мегардад, ки 72% ҳолатҳо дар кишварҳои дорои LMIC руҳ медиҳанд;

– мувофиқи нишондодҳои ТУТ (2018), зарари солонаи иқтисодӣ аз саратон дар ҷаҳон ба 1 триллиону 160 миллиард доллари ИМА расидааст;

– ноил шудан ба ҳадафи Нақшаи ҷорабиниҳои ТУТ оид ба пешгирии бемориҳои ғайри сироятӣ чихати то 25% коҳиш додани марг аз саратон то соли 2025 таҳти суол қарор дорад;

Барои ҳалли масъалаҳои марбут ба мубориза бо саратон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, системаи ҳамоҳангшудаи ҳадамоти саратоншиносӣ мавҷуд аст, ки он муассисаҳои пешрафтаи саратон, кадрҳо, технология ва дигар захирахоро дар бар мегирад. Тибқи қонунҳои муқарраршуда, қорҳои пешгирии бемории саратон дар мамлакати мо дар асоси санади стратегӣ - «Барномаи миллии пешгирӣ, ташхис ва табобати саратон», ки барои давраи солҳои 2010-2015 қабул шуда буд, сурат мегирифт ва то соли 2020 тамдид карда шуд. Ҳангоми таҳияи барнома, мо дар асоси нишондодҳои (ТУТ, 2015) он, ки 1/3 ҳолатҳои саратонро пешгирӣ кардан мумкин аст, 1/3 дигараш, ба шарте, ки ташхиси барвақтӣ дошта бошад, эҳтимолан табобатшаванда аст ва 1/3 боқимонда ба ёрии паллиативӣ эҳтиёҷ дошта, метавонад ба беҳтар шудани сифати зиндагии беморон оварда расонад. Тағироти пешбинишудаи демографӣ дар даҳсолаҳои оянда, аз ҷумла пиршавии аҳоли, ки омилҳои хатарнок ба назар гирифта мешаванд. Инчунин ба назар гирифта шуд, ки омилҳои хавфнок барои саратон тамокукашӣ, парҳези номутавозун, фаъолияти нокифояи ҷисмонӣ, таъсири баланди офтоб ва сӯиистифода аз машрубот мебошанд. Омилҳои хавф, аз қабили сироят, вирусҳои онкогенӣ (гепатити В ва С, HPV, вирусҳои Эпштейн-Барр), ҳеликобактерия, радиатсия ва ифлосшавии муҳити атроф низ муҳиманд.

Барномаи пешгирӣ, ташхис ва табобати бемории саратон мавқеи муҳимро ишғол намуда дар он як қатор ҷораҳои вобаста ба ҳам пайваستا аст, аз

ҷумла, кам кардани таъсири моддаҳои канцерогенӣ (пешгирии аввалия), ташхиси барвақтии омосҳои саратон ва бадсифат (пешгирии дуюмдараҷа), табобати радикалӣ (пешгирии сеюм) ва ёрии паллиативӣ пешбинӣ шудааст. Албатта, дар ин марҳила, ташхиси барвақтии саратон воситаи муассир барои коҳиш додани фавт, беҳтар кардани сифати зиндагӣ ва кам кардани хароҷоти умумӣ мебошад.

Таҷрибаи андӯхта ва таҳқиқоти гузаронидашуда нишон доданд, ки самти афзалиятноки ҳадамоти саратоншиносӣ ҷумҳурӣ бояд маҷмӯи ҷорабиниҳои зидди саратон бошад, ки ба саривақт ошкор намудани омосҳои бадсифат ва табобати самаранок бо роҳи ҷорӣ намудани усулҳои нави ташхиси барвақтӣ бо ҳосият ва ҳассосияти баланд, таҳия ва татбиқи барномаҳои скринингӣ равона карда шаванд, зиёд кардани шумораи таҳқиқоти назоратӣ ва ташхисӣ, ки самаранокӣ тадбирҳои табобатро баҳогузорӣ мекунанд, ҷорӣ намудани усулҳои инноватсионӣ табобат ва кам кардани мушкилот.

Ҳадамоти саратоншиносӣ аз ҳисоби бучети давлатӣ ва фондҳои ғайрибучавӣ (хидматрасонии пулакӣ) маблағгузорӣ карда мешавад. Динамикаи афзоиши муттасили ҳаҷми бучети маҷмӯиро дар сатҳи МД “МҶИС” ВТҶИА ҚТ дар соли 2010 - 3,9 миллион сомонӣ, дар соли 2020 - 11,6 миллион сомонӣ, нишон медиҳад. Афзоиши маблағгузорӣ тақрибан 3 баробар аст, аммо хидмат бо маблағгузориҳои ноқофӣ боқӣ мондандааст. Қўмаки назаррас дар таъмини доруҳои кимиёдармонӣ барои қўдакон аз ҷониби фонди хайрияи Лона, ки тақрибан 10 сол аст, ки ин мушкилотро дар шўъбаи қўдаконаи саратоншиносӣ МД “МҶИС” ВТҶИА ҚТ ҳал менамояд. Солҳои охир аз ҳисоби бучаи кишвар барои таъминоти ройғони доруҳои кимиёдармонӣ 700 ҳазор сомонӣ ҷудо карда мешавад.

Дар ҳама сатҳҳои тандурустӣ дастрасии кумакрасонӣ ба беморони гирифтори саратон таъмин карда шудааст. Дар шаҳру ноҳияҳо 76 ҳуҷраи саратоншиносӣ мавҷуданд, ки дар онҳо 42 онколог ва 33 табибони дигар ихтисосҳо фаъолият менамоянд.

Дар сатҳи минтақавӣ 4 Маркази минтақавӣи саратоншиносӣ вилоятӣ мавҷуд аст, ки зарфияти умумии 185 катро доранд. Муассисаи асосии ҳадамоти саратоншиносӣ Муассисаи давлатии «Маркази ҷумҳуриявии илмӣ саратоншиносӣ» ВТҶИА ҚТ, ки дар он 8 шўъбаи табобатӣ бо иқтидори 235 кат ҷойгир карда шудааст, дармонгоҳ ба иқтидори

кабули 650 бемор дар як рӯз дорад Дар Марказ шӯъбаи табобати нурӣ, ташхиси эндоскопӣ, ултрасадо, рентгенӣ, лабораторияҳои клиникӣ, биохимиявӣ ва бактериологӣ, иммунологӣ, шӯъбаи ташхиси цитологӣ ва морфологӣ, лабораторияи иммуногистохимиявӣ фаъолият менамоянд.

Ҳамаи сохторҳои ҳадамоти саратоншиносӣ, ба истиснои як қисми ҳучраҳои саратоншиносӣ, бо кадрҳои баландхаттисос таъмин карда шудаанд. Дар маҷмӯъ, дар ҳадамоти саратоншиносӣ 156 табибони баландхаттисос фаъолият менамоянд ва бо назардошти мутахассисони бахшҳои махсус, дар байни онҳо 10 доктори илмҳои тиб ва 15 номзоди илмҳои тиб ҳастанд, ки мунтазам аз тақмили ихтисос аз аттестатсия мегузаранд.

Таҳлили технологияҳои истифодабаранда дар самти ташхису табобат нишон медиҳад, ки мутахассисони марказҳои саратоншиносӣ барои амалисозии фаъолияти ташхисӣ ва табобатӣ аксар номгӯи таҷҳизоти ташхисӣ ва терапевтиро истифода мебаранд: барои ташхиси радиатсионӣ - таҷҳизоти рентгении рақамӣ, маммография; барои ташхиси компютерӣ - томографҳои компютери Siemens (Олмон), Philips (Ҳолланд); таҷҳизоти эндоскопӣ (ФГДС, бронхоскоп, торакоскоп), барои гамма-терапия - дастгоҳи гамма-терапияи «Террагам», барои табобати дохили нурӣ - дастгоҳи брахитерапияи навъи «Мултисорс» (Олмон). Дастовардҳои назаррас дар солҳои охир ин кушодани шӯъбаи табобати нурӣ дар Маркази саратоншиносии вилояти Суғд (2019 с.), ташкили лабораторияи иммуногистохимиявӣ ва ташкили усули ғаврии ташхиси гистологӣ дар МД «МҚИС» (2017 с.), таъсиси «Кансер-регистр» дар Марказҳои саратоншиносӣ ва васеъ намудани имкониятҳои таъмини табобати амбулаторӣ ва паллиативӣ «дар хона» мебошад.

Дар асоси маълумоти омори давлатии тиббӣ ва феҳристи саратон, мо тағйирёбии нишондиҳандаҳои асосии соҳаро дар давраи аз

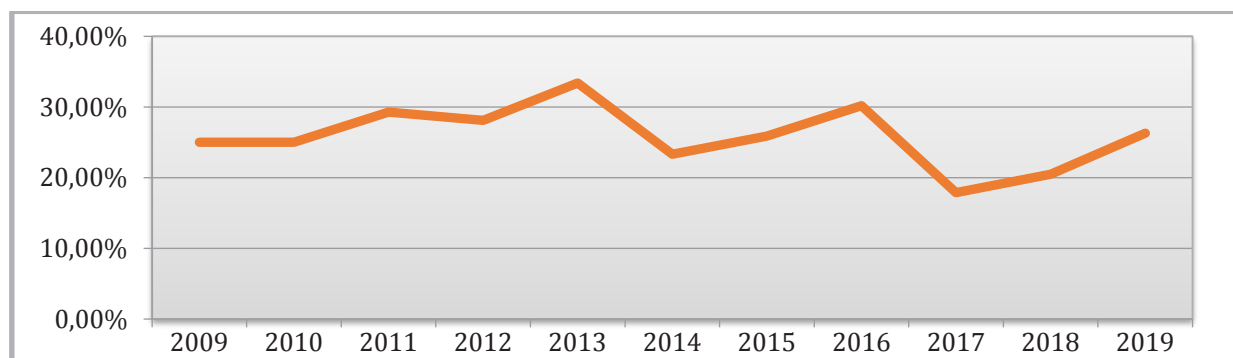
соли 2009 то 2019 таҳлил кардем. Дар ин давра, гирифтӣ ба бемории саратон (пахншавӣ) аз 97,8 дар соли 2009 ба 183,4 дар соли 2019 афзоиш ёфт, яъне дар зарфи 10 сол қариб ду баробар афзуд. Дар охири 2019, контингенти беморони саратон 17245 дар қиёс ба 7339 дар соли 2009 мебошад. Барои нахустин бор, беморони ба қайд гирифташуда аз 2.730 дар соли 2009 мутаносибан ба 3684 дар соли 2019 мутаносибан 14.6% афзоиш ёфтанд.

Сатҳи фавт аз омосҳои бадсифат то давраи соли 2018 тамоюли пастшавиро дошт (аз 25,0% дар соли 2009 то 20,5% дар соли 2018), аммо дар соли 2019 ин тамоюл ба 26,3% афзуд. Яке аз сабабҳои тағйирот дар нишондодҳои фавт ин афзоиши беморшавӣ ба сартон, бақайдгирии фавт аз саратон мебошанд (эзоҳ: хангоми фавти бемор аз саратон сабаби фавт норасоии рағҳо хунгард ва нафас қайд карда мешаванд). Дигар омили он, ин табобати ҷарроҳии беморони гирифтӣ саратон дар муассисаҳои ғайри саратонӣ буда аз назари протоколҳои тасдиқшуда табобати ғайри стандартӣ гузаронида шуда нишондодҳои сифатшавии онҳо коҳиш мебаранд. (диаграммаи 1).

Омӯзиши тамоюлҳои минтақавӣ нишон медиҳад, ки беморшавии умумӣ дар минтақаҳои Бадахшон ва Суғд баландтарин аст ва коҳиши сусти фавт дар вилояти Хатлон ба назар мерасад.

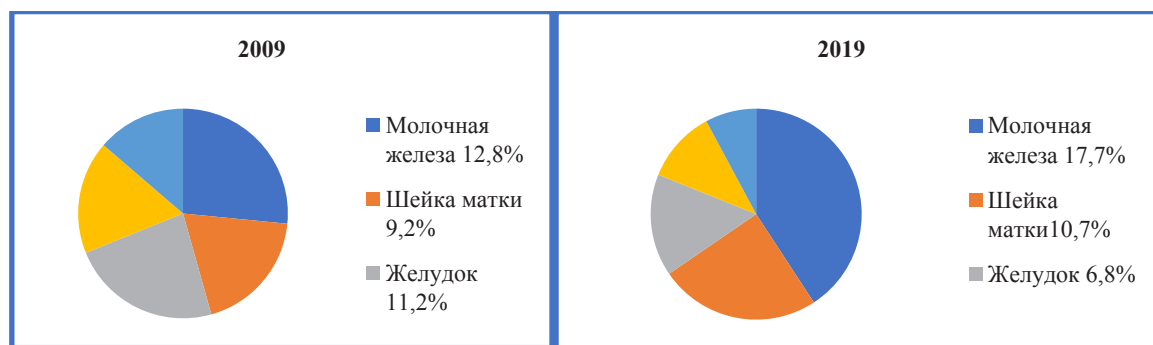
Дар сохтори бемориҳои ба саратон (2019) ҷойҳои аввалро саратони ғадуди ширӣ (17,7%), гарданаки бачадон (10,1%), меъда (6,8%), саратони пӯст (4,8%), лимфома (3,4%), омосҳои ва саратони шуш (4,3%) ишғол мекунанд. Ҳамзамон, коҳиши ҳиссаи беморони гирифтӣ саратони пӯст (аз 8,4% то 4,8%) ва шуш (аз 5,6% то 4,3%) ба назар мерасад (диаграммаи 2).

Бояд қайд кард, ки маълумоти мо аз сохтори таркиби асосии омосҳои бадсифат дар кишварҳои ҷаҳон (WHO 2018), Федератсияи Россия ва Беларус, ки дар ҷадвали 1 нишон дода шудаанд, фарқ мекунанд.

Диаграммаи 1. Фавт аз саратон дар давраи солҳои 2009-2019 с.

Диаграммаи 2. Локализатсияҳои асосии саратон.

Ҷадвали №1. Сохтори маҳаллисозии асосии ЗНО

Ҷои ишғолкарда	Дар ҷаҳон	Русия	Белорус	Тоҷикистон
1	Саратони пусти ғайримеломӣ	Саратони пусти ғайримеломӣ	Саратони ғадуди ширӣ	Саратони ғадуди ширӣ
2	Саратони шуш	Саратони шуш	Саратони простата	Саратони гараднаки бачадон
3	Саратони ғадуди ширӣ	KPP	Саратони шуш	Саратони меъда
4	KPP	СҒШ	KPP	Лимфомаҳо
5	Саратони ғадуди простата	Саратони меъда	Саратони меъда	Саратони шуш

Дар мардон саратони меъда, пӯст ва шуш дар ҷои аввал аст, дар занон - саратони ғадуди ширӣ, гарданаки бачадон ва бачадон. Гузашта аз ин, дар байни ҳамаи омосҳои бадсифати нав ташхисшуда дар соли 2019, зиёда аз 48,4% ба гурӯҳҳои синну соли аз 60 боло рост меояд, ки ба ҳисоби миёна дар мардон 46,6%, занон 53,3% -ро ташкил медиҳанд, бинобар ин, беморӣ дар гурӯҳи синну соли калонтар дар 2,5 ва 3 маротиба аз шумораи умумии аҳоли зиёдтар аст.

Дар сохтори ғавт ҷои аввалро омосҳои меъда, ғадуди ширӣ, шуш ва саратони колоректалӣ ишғол мекунанд. Ҳамзамон, дар сохтори ғавт дар байни

мардон саратони меъда ва шуш ва дар байни занон саратони ғадуди ширӣ, тухмдонҳо ва гарданаки бачадон дар ҷойҳои аввал меистанд. Сохтори ғавт аз саратон, ки аз ҷониби ТУТ қайд кардааст (2019) дар ҷаҳон ва дар як қатор кишварҳо аз нишондиҳандаҳои кишвари мо фарқ мекунад (Ҷадвали 2).

Нишондиҳандаи муҳим, ки барои табобати радикалӣ ва муассири беморони гирифтори омосҳои бадсифат имкон медиҳад, муайян кардани марҳилаҳои аввали беморӣ мебошад. Таҳлили дар тӯли 10 сол гузаронидашуда нишон медиҳад, ки муайянкунии марҳилаҳои аввали (I-II) дар ин

Ҷадвали 2. Сохтори ғавт аз саратон дар соли 2019 (ҷадвали муқоисавӣ)

Ҷои ишғолкарда	Дар ҷаҳон	Русия	Белорус	Тоҷикистон
1	Саратони шуш 1,76 млн	Саратони шуш	KPP	Саратони ғадуди ширӣ
2	Саратони колоректалӣ (862 тыс.)	Саратони ғадуди ширӣ	Саратони меъда	Саратони меъда
3	Саратони меъда (783 млн)	Саратони меъда	Саратони простата	Саратони гараднаки бачадон
4	С.чигар (78200)	Саратони колоректалӣ	Саратони ғадуди ширӣ	Саратони колоректалӣ
5	СҒШ(627тыс.)	Саратони простата	Саратони шуш	Саратони шуш

давра ягон динамика ва қолаби мушаххаси мусбӣ надорад (диаграммаи 3), ки бо як қатор омилҳо алоқаманд аст, аз ҷумла огоҳии нокофӣ аҳоли дар бораи нишонаҳои ибтидоии саратон, кори нокифояи фаъолонаи кумаки аввалияи тиббию санитарӣ, сатҳи пасти чораҳои пешгирикунанда ва набудани барномаҳои таҳқиқи. Муайян кардани омосҳои бадсифат дар марҳилаи III-и беморӣ дар ин давра аз 16,4% дар соли 2009 то 12,0% дар соли 2019 кам шуд, ҳамзамон бо бад шудани сатҳи безътиной (марҳилаи IV), ки аз 19,4% дар соли 2009 то 15,8% дар соли 2019 кам шудааст.

Тибқи гуфтаи мутахассисон, то 80% сабабҳо ва омилҳои хавфи саратонро баргараф кардан мумкин аст, ба шарте ки чораҳои пешгирикунанда ҳамаҷониба ва пайваста андешида шаванд. Эмгузаронӣ танҳо алайҳи вируси HPV ва гепатити В метавонад ҳар сол то 1 миллион ҳолати саратонро пешгирӣ кунад (ТУТ 2016).

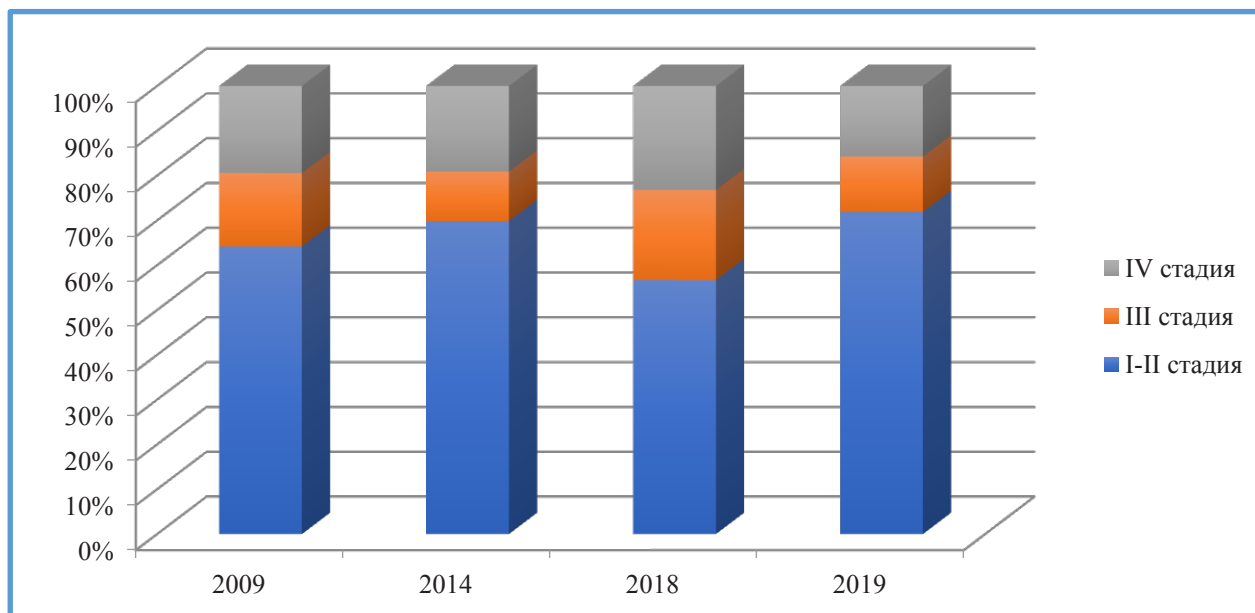
Ташкили ташҳиси бемориҳои пеш аз саратон ва саратон дар ҷумҳурӣ, пеш аз ҳама, ба шабакаи муассисаҳо ва воҳидҳои сохторӣ воғузур шудааст: утокҳои муоина ва онкологӣ, муассисаҳои акушерӣ, банақшагирии оила ва марказҳои солимии репродуктивӣ, шӯъбаҳои онкогинекологӣ ва маммологӣ. Кори ҳадамоти саратоншиносии кишварро бидуни арзёбии вазъи умумии ёрии тиббии аҳолии минтақа баррасӣ кардан мумкин нест, зеро мувофиқи ифодаи равшани асосгузори онкология дар Русия (СССР) Н.Н. Петров «... нишондиҳандаҳои фаъолияти диспансери онкологӣ дар ҳудудҳои оинаи сифати фаъолияти муассисаҳои

табобатии умумӣ мебошанд». Бо назардошти ин, шартҳои асосии татбиқи чорабиниҳои зидди саратон ташкили системаи доимо амалкунандаи тадбирхӯест, ки дар баробари технологияҳои табобатӣ ва ташҳисӣ босуръат инкишоф меёбанд, ки таҷдиди мунтазами техникӣ, нав кардани маводи доруворӣ, ҷорӣ намудани технологияҳои иттилоотӣ ва ғ.

Муқаррар карда шудааст, ки тамоси ибтидоии аксарияти мутлақи аҳоли бо кормандони тиб дар сатҳи пайванди ибтидоӣ (поликлиника) сурат мегирад. Аз ҷумла, табибони оилавӣ, табибони умумӣ, педиатрҳо, акушер-гинекологҳо ва ҳадамоти муоинаи тиббӣ барои ташҳиси барвақти саратон масъулияти назаррас доранд. Аммо, сушт шудани нишондиҳандаҳои ташҳиси барвақти саратон ва сатҳи баланди безътиной аз хушёрӣ пасти табибони кумакҳои аввалия, саводи нокофӣ онкологӣ ва инчунин таҷҳизоти нопурраи техникӣ ин сатҳ бо имкониятҳои муносири ташҳис (эндоскопҳо, ултрасадоӣ, ташҳиси цитоморфологӣ), вобастагӣ дорад.

Дар Тоҷикистон то санаи 01.01.2020 дар марказҳои саломатии деҳот ва шаҳрҳо 252 утоқи ташҳисӣ мавҷуд аст, ки дар онҳо муоинаҳои қаблии духтурон ва пешгирикунандаи мизочоне, ки бори аввал дар давоми сол ба муассисаҳои тиббӣ барои ошкор намудани бемориҳои музмин, пеш аз омосӣ ва омос муроҷиат кардаанд, гузаронида мешаванд. Дар соли 2019, ҳиссаи аҳолии муоинашуда дар утокҳои ташҳис 18,5% (дар Русия 24%)-ро ташкил дод. Сатҳи ошкоршавии омосҳои бадсифат ҳамагӣ

Диаграммаи 3. Тақсимот аз рӯи марҳилаи беморӣ.

0,2% аз шумораи умумии беморон буд. Дар ташхиси саратони барвакти сина нақши муайяно муоинаи маммографӣ мебозад, аммо аз сабаби камбудии таҷхизот (дар тамоми ҷумҳурӣ - 9 дастгоҳ) ва набудани дастгоҳҳои рақамӣ нақши он ҳанӯз пурра иҷро нашудааст. Лаҳзаи рӯҳбаландкунандаи ҳалли ин масъала ҳамкориҳои самарабахши Вазорати тандурустӣ бо МАГАТЭ мебошад, ки дар доираи он мучахҳаз кардани МҚИС ва як қатор дигар муассисаҳо бо маммографҳои рақамӣ ва таҷхизоти рентгенӣ дар давраи то соли 2022 дар назар аст.

Албатта, 76 ҳуҷраи мавҷудаи саратон дар кишвар ба самаранокии ташхиси клиникии беморони саратон, роҳандозии маърифати тандурустӣ ва зидди саратон ва ошкор кардани бемориҳои пеш аз саратон таъсири назаррас доранд. Нақши онҳоро тавассути кам кардани ҷойивазкунии кадрҳо ва бо табибони омӯзишдида бо саратоншиносон баланд бардоштан мумкин аст. То имрӯз 43 утоқи саратоншиносӣ бо саратоншиносон таъмин карда шудааст ва дар 33 боқимондаи дигар табибони ихтисосҳои дигар кор мекунанд, ки ин ба сифат ва самаранокии ташхиси клиникии беморони саратон ба маънои васеъ таъсир мерасонад.

Тафтиши морфологӣ омӯсҳои бадсифат қадами калидӣ дар ташхиси ниҳой мебошад ва муҳимтарин шартҳои оғози табобат мебошад. Дар МҚИС ва марказҳои минтақавии саратоншиносӣ лабораторияҳои патоморфологӣ, ки дар онҳо мутахассисони соҳибихтисос кор мекунанд, мавҷуд буда, инчунин, тадқиқоти иммуногистохимиявӣ дар МҚИС ба роҳ монда шудааст. Дар маҷмӯъ, сатҳи тасдиқи морфологӣ ташхис 87,2% ташкил медиҳад (2019), ки ин ба сатҳи миёнаи кишварҳои минтақа мувофиқ аст (Расми 4).

Ба масъалаи кумаки тиббӣ ба кӯдакони гирифтори саратон дар кишвар аҳамияти ҷидди дода

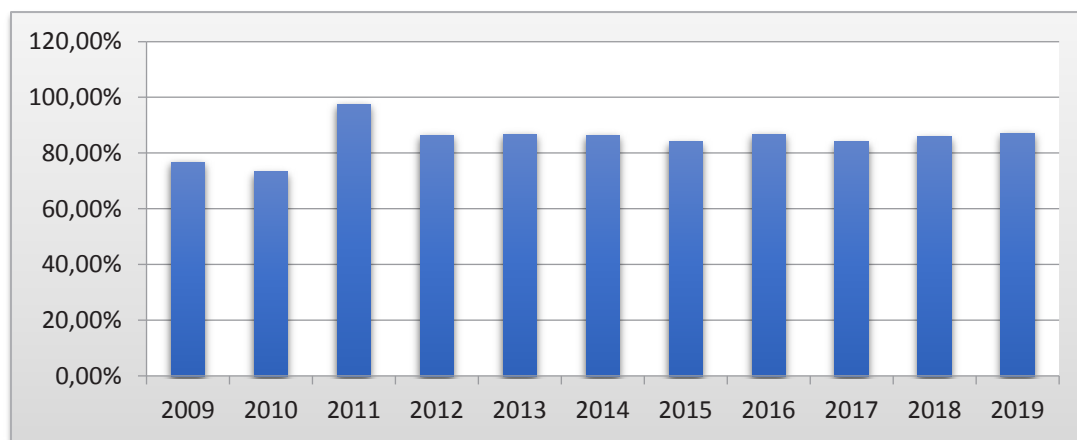
мешавад.

Дар МҚИС шӯба барои табобати кудакони гирифтори саратон барои 35 кат пешбинӣ шудааст, ки дар шароити хуб ҷой гирифта, бо технологияи мувофиқ мучахҳаз карда шудааст ва бо табибони баландихтисос онкопедиатр таъмин карда шудааст. Ҳар сол зиёда аз 1000 кӯдакон бо омӯсҳои гуногуни бадсифат табобат мегиранд, ки дар байни онҳо тақрибан 200 кӯдак ҷар сол бори аввал ба қайд гирифта мешаванд.

Сатҳи умумии бемории саратон дар байни кӯдакон 2,8 ба 100.000 аҳолии кӯдакон рост меояд; онкопатология дар байни сабабҳои марғӣ кӯдакон дар ҷои 5-ум қарор дорад. Сатҳи тахминии умри панҷсола 60% -ро ташкил медиҳад. Ғайр аз он, дар Маркази саратоншиносии вилояти Суғд 10 кати кӯдакони онкологӣ ҷойгир карда шудааст ва дар ММС «Шифобахш» шӯбаи гематологияи кӯдакон барои 30 кат мавҷуд аст. Барои расонидани ёрии паллиативӣ ба кӯдакон, дар назди шӯбаи кӯдакони МҚИС катҳои муқаррарӣ ҷудо карда шудаанд.

Дар сохтори бемориҳои саратони кӯдакон лимфомаҳо (31,3%), саркомаҳо (9,4%), омӯсҳои гурда (9%), ретинобластома (5,5%) бартарӣ доранд. Тадқиқотҳои муносири ташхисӣ васеъ истифода мешаванд. Доруҳои кимиёдармонӣ дар шӯбаи кӯдакон аз ҷониби фонди хайрияи Лона ройгон ва аз ҳисоби буҷа таъмин карда мешаванд ва ин имкон медиҳад, ки химиотерапия дар доираи протоколҳои байналмилалӣ гузаронида шавад.

Усули пешрафтаи табобати кӯдакон бо бемориҳои саратон табобати доруй (полихимиотерапия) мебошад, ки соли 2019 ба 708 бемор татбиқ карда шуд, дар 140 бемор даҳолати ҷарроҳӣ гузаронида шуд, аз ҷумла. Радикалӣ дар 59 табобати нурӣ дар 12 бемор, мураккаб - дар 20.

Диаграммаи 4. Тафтиши морфологӣ ташхис

Тахлили марҳилаҳои бемороне, ки мурочиат кардаанд, сатҳи баланди безътиноиро нишон медиҳад (марҳилаи III-IV) - 553 бемор.

Натиҷаҳои татбиқи тадбирҳои дар барномаи миллии мубориза бар зидди бемории саратон пешбинишударо ҷамъбаст намуда, бояд таъғирёбии мусбии баъзе нишондиҳандаҳои расонидани кӯмаки саратониро ба аҳоли қайд кард: коҳиши ғавт аз саратон, тамоюли афзоиши марҳилаҳои аввал, афзоиши шумораи бемороне, ки пас аз таҳлили саратон дар тӯли 5 сол ё бештар аз он зинда мондаанд. Таҷҳизоткунони босифати парки технологияҳои таҳлиси ва табобати сурат гирифт, ҳамзамон, тамоюли устувори афзоиши бемории саратон ба назар мерасад. Коҳишёбии назарраси марҳилаҳои ниҳой (III –IV) ҷой надошта, чораҳои пешгирикунанда аз ҷониби сохторҳои манфиатдор, мақомот ва аҳоли ба қадри кофӣ самаранок гузаронида намешаванд.

Ҳалли вазифаҳои гузашташуда тавассути беҳтарсозии низоми муносири расонидани ёрии саратоншиносӣ, ки ба барвақт ошкор намудани бемориҳои саратон, пешгирии самаранокӣ дуюмдараҷаи онҳо равона карда шудааст. Унсур

муҳимтарини мубориза ҳавасмандгардонии табибони кумаки аввалия барои таҳлиси барвақти саратон ва дарёфти муоинаи гурӯҳҳои одамони дорои хатари саратоншиносӣ мебошад. Иқдомҳои пешаки муайяншуда ин татбиқи нақшаи сохтмони бинои нави МЧИС, тақвияти ҳадамоти патоморфологӣ дар маҷмӯъ дар кишвар ва беҳтар намудани дастрасӣ ба доруҳои кимиёдармонӣ мебошанд. Гуфтаҳои боло ислоҳи ҷиддии барномаи ҷорӣ миллиро ҳам аз ҷиҳати сохторӣ ва ҳам аз ҷиҳати таъминоти захираҳои воқеӣ бо қабули барномаи нав барои солҳои оянда талаб мекунад.

Хулоса. Дар мақола вазъи кунунии ҳадамоти саратоншиносӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳлил карда шудааст. Натиҷаҳои татбиқи барномаи миллии мубориза бар зидди саратон омӯхта ва пешниҳод карда шуданд, мушкилоти ҳалношуда ошкор гардиданд. Дикқат ба қори нокифояи низоми аввалияи тандурустӣ, камбудии таҷҳизоти технологияи муассисаҳои минтақавӣ ҷалб карда шудааст. Роҳҳои тақмили қори ҳадамоти онкологӣ ва дурнамои рушди он бо таваҷҷӯҳ ба самти пешгирикунанда ва тақмили таҳлиси барвақтӣ оварда шудаанд.

КЛИНИЧЕСКИЙ СЛУЧАЙ

УДК 616.329-002-053.2;616.8

Н.Н. Ахпаров, С.Б. Сулейманова, Э.А. Ойнарбаева

КЛИНИЧЕСКИЙ СЛУЧАЙ ГАСТРОЭЗОФАГЕАЛЬНОЙ РЕФЛЮКСНОЙ БОЛЕЗНИ У РЕБЕНКА С НЕВРОЛОГИЧЕСКИМИ НАРУШЕНИЯМИ

АО «Научный Центр педиатрии и детской хирургии» МЗ, Алматы, Республика Казахстан

Сулейманова С.Б. - к.м.н., отделение неонатологии и хирургии новорожденных Научного Центра педиатрии и детской хирургии МЗ РК Казахстан, г. Алматы, пр. Аль-Фараби, 146; e-mail: saule_suleiman@mail.ru

В статье представлено клиническое наблюдение гастроэзофагеальной рефлюксной болезни у ребенка с основной патологией центральной нервной системы. Диагностика патологии возможна в результате применения комплекса современных методов исследования, что позволило избежать осложнений, своевременно определить тактику хирургического лечения.

Ключевые слова: дети, дисфагия, рвота, неврология

N.N. Akhparov, S.B. Suleimanova, E.A. Oynarbaeva

CLINICAL CASE OF GASTROESOPHAGEAL REFLUX DISEASE IN A CHILD NEUROLOGIC PATHOLOGY

AO "Scientific Center of Pediatrics and Pediatric Surgery" MH, Almaty, Republic of Kazakhstan